

Programul de studii universitare de licență *Educație Timpurie*

Adoptarea Convenției ONU pentru Drepturile Copilului în 1989 și organizarea Conferinței Mondiale "Educație pentru Toți" (Jomtien, 1990), a subliniat importanța educației timpurii ca element esențial pentru bunăstarea copiilor. De atunci, o abordare integrată și holistă a educației timpurii, care combină sănătatea, nutriția și dezvoltarea cognitivă și socio-emoțională a copilului, a devenit un model de referință. Această abordare holistică este susținută și de inițiativele UNESCO și agenda Educația 2030, care încurajează eforturi naționale și internaționale de extindere și îmbunătățire a calității educației timpurii, vizând asigurarea unui start educațional echitabil pentru toți copiii. Serviciile de educație timpurie sunt, de regulă, organizate pentru copii de la naștere până la intrarea în școală, fiind deseori diferențiate între îngrijirea pentru copiii sub trei ani și programele educaționale de la trei ani până la vârsta școlară, în conformitate cu standardele naționale și internaționale, precum cele definite de *National Board Standards for Early Childhood (3–8 ani)* și *Australian Professional Standards for Teachers*.

În Europa, sistemele de educație și îngrijire timpurie sunt bine structurate și variază de la un sistem unitar disponibil pentru toți copiii preșcolari, până la sisteme divizate în funcție de vârstă. Această diversitate de modele se regăsește și în România, unde vârsta de debut școlar a fost modificată de la 7 la 6 ani, facilitând accesul mai rapid în învățământul primar și susținând dezvoltarea integrată a copiilor. Mai mult, politicile europene subliniază importanța formării și calificării personalului din educația timpurie, recunoscând astfel importanța educației de calitate bazate pe standarde structurale, procesuale și de rezultat, promovate/recomandate de UE prin *European Quality Framework for Early Childhood Education and Care*.

În prezent, în România, dezvoltarea, îngrijirea și educația timpurie sunt ghidate de un document elaborat în 2010 în colaborare cu UNICEF și revizuit în 2024: *Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani*. Documentul reprezintă o resursă și un punct de referință pentru toți factorii implicați în educația și îngrijirea copiilor. De asemenea, se prefigurează ca punct de plecare pentru elaborarea unui set de standarde pentru toate nivelele implicate. Acest document de politică educațională își dorește în același timp să realizeze o concordanță între cerințele și așteptările din etapa de dezvoltare și învățare timpurie cu noile cerințe ale etapelor de școlaritate.

Standardele de învățare și de dezvoltare a copilului reprezintă punctul de plecare în elaborarea unui întreg sistem de standarde vizând resursele umane, serviciile oferite și politicile publice privind educația, îngrijirea și protecția copilului de la naștere până la 6-7 ani. La nivel global, conform Raportului UNICEF din 2012, se stipulează că pregătirea pentru școală reprezintă strategia viabilă prin care se poate închide decalajul de învățare și se îmbunătățește accesul la educație al tuturor grupurilor, în special al celor vulnerabile și dezavantajate. Experții educaționali recomandă ca factorii de decizie să adopte o poziție proactivă în elaborarea unei definiții specifice privind pregătirea școlară, deoarece părinții, profesorii din învățământul preșcolar și practicienii din învățământul primar au viziuni diferite asupra acestei pregătiri pentru debutul școlarității.

Educația timpurie contribuie la dezvoltarea unor abilități de viață esențiale, cum sunt responsabilitatea, empatia și reziliența. Prin activități de socializare, copiii învață să comunice și să colaboreze eficient, fiind mai pregătiți să devină cetățeni activi și responsabili. Iar performanțele școlare, măsurate prin teste standardizate ar putea fi prezise (în proporție de până la 80%) încă de la debutul școlarității, în analiză implicand factori precum SES (statusul socio-economic) și frecventarea grădiniței (*Early Childhood Longitudinal Study (ECLS)*). Rezultă astfel necesitatea unei pregătiri atente în această etapă de vârstă, când copilul are nevoie de sprijin specializat pentru a-și conștientiza potențialul, precum și valoarea ori importanța sa în cadrul grupului. Programele care urmăresc dezvoltarea holistică a copiilor sunt integrate în activitățile curriculare în perioada educației timpurii și au un impact deosebit de puternic în educația și dezvoltarea copiilor într-un mediu cald, iubitor și suportiv, stimulând creativitatea, curiozitatea și deschiderea spre învățare.

Pe de altă parte, profesionalizarea carierei didactice devine esențială în educația timpurie pentru a asigura calitatea actului educațional și bunăstarea copiilor într-o perioadă critică a dezvoltării lor. Investiția în formarea și calificarea personalului didactic influențează semnificativ dezvoltarea socială, cognitivă și emoțională a copiilor. Există câteva argumente fundamentale pentru importanța profesionalizării carierei didactice: calitatea interacțiunilor cu copiii, adaptarea la nevoile individuale ale copiilor, intervenția timpurie în cazul copiilor cu comportamente disruptive, respectarea standardelor și cerințelor de calitate, recunoașterea socială și atractivitatea carierei.

Cadrele didactice calificate au competențele necesare pentru a crea un mediu educațional sănătos, pozitiv și interactiv. Interacțiunile de calitate între educatori și copii sunt esențiale pentru dezvoltarea socio-emoțională și formarea unei baze solide pentru învățarea ulterioară. Un personal

bine pregătit și instruit este capabil să identifice nevoile diverse ale copiilor, inclusiv cele care privesc dezvoltarea timpurie, interesele lor unice și potențialul individual. Educatorii calificați au cunoștințe pedagogice avansate și abilități pentru a adapta curriculumul și metodele de predare la aceste nevoi specifice, astfel încât fiecare copil să aibă oportunitatea de a evolua la potențialul său maxim. Cadrele didactice profesioniste sunt pregătite să recunoască semnele precoce ale unor eventuale dificultăți de dezvoltare sau învățare și să colaboreze cu specialiștii în sănătate și psihologie. Această capacitate de intervenție timpurie este crucială pentru a asigura sprijinul adecvat copiilor și pentru a evita amplificarea problemelor în etapele educaționale ulterioare.

Profesionalizarea presupune alinierea la standardele internaționale, precum cele definite de *National Board Standards for Early Childhood* și *Australian Professional Standards for Teachers*, care vizează abordări metodologice moderne, participative și flexibile. Cadrele didactice calificate pot aplica aceste standarde, contribuind la creșterea calității educației timpurii și la atingerea obiectivelor agendei Educația 2030. Creșterea statutului profesional al personalului din educația timpurie prin programe de formare inițială și continuă, perspective flexibile de carieră și salarii competitive atrage mai mulți profesioniști calificați în domeniu. O carieră didactică profesionalizată devine mai atractivă pentru candidații cu vocație și interes pentru educația copiilor, îmbunătățind astfel resursa umană din învățământul preșcolar. Profesionalizarea carierei didactice nu doar că ridică standardele educației timpurii, dar contribuie și la reducerea inechităților educaționale, oferind copiilor, în special celor din medii dezavantajate, șanse sporite de succes educațional și social.

Studiile longitudinale arată că acei copii care beneficiază de o educație timpurie de calitate au șanse mai mici să abandoneze școala. Conform NBPTS, educația timpurie poate reduce decalajele educaționale, oferindu-le copiilor abilitățile de bază necesare pentru succesul școlar. Prin cultivarea unei atitudini pozitive față de învățare, educația timpurie îi ajută pe copii să dezvolte o motivație intrinsecă pentru a-și continua studiile.

Educația timpurie în România este fundamentată pe nevoia de a sprijini dezvoltarea globală a copiilor și de a asigura o fundație solidă pentru viitorul lor academic și social. Standardele și competențele necesare cadrului didactic în educația timpurie sunt astfel elaborate încât să maximizeze impactul pozitiv asupra copiilor, oferindu-le acestora abilitățile esențiale pentru o viață de succes.

Programul de studii universitare de licență *Educație timpurie* facilitează accesul absolvenților la o carieră didactică în învățământul preuniversitar și, mai specific, certifică un set de competențe didactice corespunzătoare funcției didactice de profesor pentru educație timpurie (OM 7841/2024, Art. 1.), respectiv pentru învățământul antepreșcolar (copii antepreșcolari cu vârste cuprinse între 3 luni și 3 ani) și pentru învățământul preșcolar (copii preșcolari cu vârste cuprinse între 3 și 6 ani). Competențele didactice formate prin parcurgerea acestui program de studii sunt necesare pentru asigurarea dezvoltării cognitive, sociale, fizice și emoționale a copiilor cu vârste de la 0 la 6 ani.

Planul de învățământ și tematica pentru programul de studii universitare de licență *Educație timpurie* se structurează astfel încât absolvenții să-și formeze competențele aferente domeniilor prevăzute în profilul și standardele profesionale ale cadrului didactic pentru educație timpurie. Totodată, disciplinele incluse în Planul de învățământ pentru programul de studii universitare de licență *Educație timpurie* conduc la rezultate ale învățării corespunzătoare domeniilor de competențe prevăzute în profilul și standardele profesionale ale cadrului didactic pentru educație timpurie.

Astfel, absolventul programului, viitor profesor pentru educație timpurie:

CP1. Cunoaște copilul mic și susține dezvoltarea globală

CP2. Proiectează activități de învățare prin joc, centrate pe copil

CP3. Aplică metode și strategii didactice specifice educației timpurii

CP4. Evaluează dezvoltarea și progresul copiilor

CP5. Creează un mediu educațional sigur, incluziv și predictibil

CP6. Integrează diversitatea, incluziunea și interculturalitatea

CP7. Promovează bunăstarea, autoreglarea și competențele personale

CP8. Colaborează cu familia și comunitatea educațională

CP9. Utilizează etic și sigur tehnologia în educația timpurie

CP10. Integrează elemente din pedagogiile alternative și curriculumul opțional

Absolvenții programului de studii universitare de licență *Educație timpurie* dobândesc, în mod complementar, atât o serie de competențe profesionale esențiale în activitatea didactică, cât și competențe transversale valoroase pentru orice practician la nivelul învățământului antepreșcolar și preșcolar. Acest ansamblu de competențe reflectă o formare completă, adaptată necesităților moderne din educația timpurie, care asigură profesionalism, responsabilitate și o

abordare integrativă a educației copiilor mici. Astfel, absolventul programului, viitor profesor pentru educație timpurie:

CT1. Comunică eficient în contexte educaționale diverse

CT2. Reflectează sistematic asupra propriei activități și se implică în dezvoltarea profesională continuă

CT3. Gestionează eficient timpul și resursele educaționale

CT4. Integrează tehnologia în mod responsabil și eficient

CT5. Colaborează eficient în echipe educaționale și rețele profesionale

Planul de învățământ pentru educația timpurie are ca scop formarea unor profesioniști capabili să răspundă eficient nevoilor copiilor de 0-6 ani, printr-o abordare holistică și integrată. În primul an, accentul se pune pe: cunoașterea fundamentelor pedagogiei (teorii și practici) și a educației timpurii, a sociologiei educației, a psihologiei dezvoltării copilului și a psihologiei educației și aplicarea acestora în adaptarea strategiilor didactice. Viitoarele cadre didactice vor învăța să planifice și să implementeze curriculumul, adaptând activitățile în funcție de vârsta copiilor și integrând concepte din matematică, științe și literatură pentru copii.

În al doilea an de studiu, pregătirea viitoarelor cadre didactice, se axează pe: dezvoltarea capacității de a evalua progresul copiilor prin metode specifice educației timpurii și de a le oferi sprijin adaptat nevoilor individuale, însușirea cunoștințelor necesare pentru a facilita la copii dezvoltarea limbajului, a comunicării, a premiselor citirii și scrierii, a gândirii matematice și științifice, precum și dezvoltarea socioemoțională. De asemenea, cursurile despre joc ca metodă educativă și managementul activităților de învățare prin joc, cele despre activități motrice, jocuri de mișcare, și muzică și mișcare vor susține dezvoltarea abilităților necesare în utilizarea activităților ludice esențiale pentru învățare și dezvoltare. Oferta curriculară pentru al doilea an de studiu permite viitoarelor cadre didactice să-și însușească seturi de cunoștințe asociate și psihopedagogiei speciale, domeniului sănătății, nutriției și igienei personale în copilăria timpurie, fundamentându-și astfel posibile decizii pedagogice și acțiuni de sprijin individualizat, prin raportare la nevoile copiilor mici și familiilor acestora. În perspectiva unei formări profesionale complexe, cu elemente specifice învățământului antepreșcolar și preșcolar, se adaugă activități de pregătire teoretică și practică pentru cunoașterea mediilor de învățare în educația timpurie și pentru familiarizarea cu cercetarea pedagogică în educația timpurie, încurajându-se astfel contribuțiile personale/originalitate prin cercetări acțiune.

Al treilea an de studiu pregătește viitoarele cadre didactice în vederea asigurării unui management eficient al grupei în educația timpurie, a unei educații incluzive, cunoașterii și respectării drepturilor copiilor, dar și pentru dezvoltarea relațiilor de colaborare cu familia și instituțiile specializate. Preocupările pentru cercetarea educațională sunt încurajate în continuare, adăugându-se, ca elemente de inovație, activități de învățare în domenii precum neuroștiința educației, pedagogia digitală și ȘTIAM, cu aplicații practice în educația timpurie. În acest an de studiu se pune un accent deosebit și pe managementul personal, promovându-se reflexivitatea și dezvoltarea continuă în profesia didactică.

Pe parcursul celor trei ani de studiu, stagiile de practică pedagogică le vor oferi viitorilor profesori pentru educație timpurie oportunitatea de a aplica tehnicile didactice în situații reale, gestionând eficient grupuri de copii și creând un mediu stimulat și incluziv, adaptat diferitelor contexte sociale. De asemenea, vor dobândi abilități de organizare și adaptare a spațiului educațional, astfel încât să creeze un mediu care valorizează diversitatea și sprijină dezvoltarea cognitivă și psihosocială a copiilor. În timpul acestor stagii se cultivă reflexivitatea asupra propriei practici, cu un angajament puternic față de etică și integritate profesională. Acest aspect presupune autoevaluarea și perfecționarea continuă, în vederea ameliorării tehnicilor didactice și a menținerii unei atmosfere incluzive și non-discriminatorii.

Oferta de formare inițială corespunzătoare programului de studii universitare de licență *Educație timpurie* este creativă și inovativă, urmărindu-se, în cadrul cursurilor și seminarelor aferente acestora, valorificarea principalelor domenii de studiu: elemente fundamentale de cunoaștere a domeniului educației timpurii, curriculum, didactici și practică pedagogică în domeniul educației timpurii, precum și elemente de cercetare în științele educației. Se operează cu categorii de discipline care urmăresc pregătirea de specialitate și care vizează cultura funcțională necesară unei integrări competente pe piața muncii.

Programul de studii răspunde cerințelor actuale de profesionalizare a carierei didactice prin formarea inițială și continuă a educatorilor capabili să proiecteze, să implementeze și să evalueze demersuri educaționale centrate pe copil, prin joc, explorare și învățare activă, adaptate diversității și nevoilor individuale. Accentul pe intervenția timpurie, pe incluziune, pe colaborarea cu familia și cu specialiștii, precum și pe utilizarea etică a tehnologiei educaționale reflectă orientarea programului către educația permanentă, dezvoltarea competențelor cheie și creșterea calității serviciilor educaționale oferite copiilor de 0–6 ani. Astfel, programul contribuie direct la reducerea

inechităților educaționale și la formarea capitalului uman necesar unei societăți bazate pe cunoaștere, responsabilitate și incluziune socială.